

IN MEMORIAM JAN DRIJVER

Op 28 november 1963 overleed plotseling te Westermient op Texel de oud-hoofddirecteur van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland, tevens oud-secretaris van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels, JAN DRIJVER. Niet ver van de plaats, waar hij 77 jaar te voren het levenslicht had aanschouwd, eindigde hij zijn rijk gezegend leven.

Rijk gezegend, doordat liefde voor mens en natuur zo'n centrale plaats in zijn leven innam, dat hij het zich steeds een voorrecht achtte om zich te mogen wijden aan de bescherming van de natuur en zijn medemenssen het geluk van een intense natuurbelevens te doen ondergaan.

JAN DRIJVER werd op 29 september 1886 in Den Hoorn op Texel geboren. Hier groeide hij op in het kleine dorp te midden van boeren, vissers, jagers en eierrapers, in een tijd waarin het als van zelf sprekend werd geaccepteerd, dat iedere jongen van de in het wild levende vogels zijn tol mocht heffen in de vorm van lijsters strikken en eieren rapen. Hier ook toonde hij al gauw een diepere belangstelling voor de dierenwereld. Begrip voor het natuurgebeuren kreeg hij trouwens van huis uit mee. Het was, zo schrijft hij zelf ergens, bij ons niet raadzaam na 15 mei met eieren van tureluurs en scholeksters thuis te komen. Vader's argument daarvoor was, dat ieder vogelpaar gelegenheid moest hebben per jaar een vol legsel uit te broeden. Dit, zo voegt hij er aan toe, zal door alle tijden heen gelden als een der belangrijkste grondbeginselen van een praktische vogelbescherming. Reeds vroeg werd zijn natuurliefde nog verder aangewakkerd door de bekende boekjes van HEIMANS en THIJSSE en toen hij Texel voor de eerste maal had verlaten om in Rotterdam te worden opgeleid voor de dienst der Posterijen en Telegrafie, voelde hij een groot verlangen naar zijn geliefde geboortegrond.

Na zijn opleidingstijd werden hem verschillende standplaatsen aangewezen. Op 24-jarige leeftijd werd hij werkzaam gesteld aan het kantoor te Den Burg en kreeg hij andermaal gelegenheid volop te genieten van Texels rijke natuur. Lang duurde deze periode echter niet. De ontmoetingen, die hij had met de voorzitter van "Natuurmonumenten", Mr. P. G. VAN TIENHOVEN, tijdens diens inspectiereizen naar Texel, brachten de tweede grote verandering in zijn leven. Hij werd aangezocht te Amsterdam de administratie van deze vereniging voor zijn rekening

te nemen. Hoewel het hem zwaar zal zijn gevallen zijn eiland weer te verlaten, moet hij toch gezien hebben, dat in deze functie die hij op 1 december 1913 aanvaardde, zijn roeping lag. Hij schijnt wel heel snel getoond te hebben, dat hij de rechte man voor dergelijk werk was, want reeds een half jaar later, in 1914, werd hem tevens gevraagd op te treden als ondersecretaris van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels. Tien jaar later werd hem het volledige secretariaat toevertrouwd, een taak die hij tot 1956 zou vervullen.

Met nimmer verflauwende ijver en toewijding heeft hij zich voor beide taken ingezet. Hij had niet alleen belangstelling voor de natuur, maar ook voor zijn medemensen. Zijn opgewekte aard liet hem nooit in de steek. Daardoor ging hij met een zeker gemak om met mensen uit alle lagen van de samenleving. Op de tweedaagse excursies van "Vogelbescherming", waarbij hij jaarlijks een groep enthousiaste leden naar een min of meer afgelegen vogeloord leidde, kende hij de naam van iedere deelnemer en hij telde vele vrienden onder hen. In zijn uitvoerige correspondentie met vogelwachters, vuurtorenwachters en bemanningsleden van lichtschepen wist hij belangstelling bij hen te wekken voor het lot der broed- en trekvogels. En door zich ook te interesseren voor hun persoonlijke omstandigheden wist hij ze jarenlang aan zich te binden. De vogelbescherming plukte de vruchten van deze hartelijke contacten, die zich in vele gevallen tot een blijvende warme vriendschap ontwikkelden.

Gedachtig aan de stelling, die zijn vader hem meegaf, dat ieder vogelpaar jaarlijks de gelegenheid moet krijgen om een broedsel groot te brengen, legde "Vogelbescherming" zich onder zijn leiding reeds vanaf 1916 vooral toe op de bewaking van broedterreinen. Sommige belangrijke broedterreinen, waar "Vogelbescherming" met de bewaking begon, zijn later naar andere natuurbeschermingsinstellingen in eigendom overgegaan, zoals het Leersumse Veld, dat aan het Staatsbosbeheer kwam, terwijl andere verloren gingen, zoals de Ramspol bij Kampen en de Beer. Toch vormen de bewakingskosten nog steeds een grote post op de begroting van "Vogelbescherming".

Hoe goed ook deze bewakingsdiensten door hem werden georganiseerd, DRIJVER begreep toch, dat men met toezicht alleen er niet komt. Zelf schreef hij: "vogelbescherming is vooral een kwestie van opvoeding, om te beginnen van de jeugd". Hij beijverde zich om medewerking te vragen van ouders en opvoeders, want hij had ervaren, dat de kinderen niet te bereiken zijn als er in gezin of school ternauwernood belangstelling bestaat voor de rijkdom en de schoonheid van de levende natuur.

photo AART KLEIN

J. DRIJVER

Amsterdam, in de tuin van "Vogelbescherming" aan de Reguliersgracht,
september 1957.

Hij had zich dus tot taak gesteld ook de volwassenen voor zijn goede zaak te winnen. En hij was er van overtuigd, dat ook hun leven er dieper en rijker door zou worden. Het aantal onwilligen achtte hij niet bijster groot en hij zag hun aantal van jaar tot jaar slinken. Als men bedenkt, dat 50 jaar geleden, toen DRIJVER zijn werk begon, het uithalen van vogelnestjes in ons land nog een normale liefhebberij van iedere plattelands jongen was, die allerwege door ouderen zo al niet werd goedgekeurd, dan toch nauwelijks tegen gegaan, dan is er toch wel wat veranderd. DRIJVER heeft bij deze wijziging ten goede in de gezindheid ten opzichte van de natuur een belangrijke rol gespeeld. Hij begreep echter, dat de vogels ook hiermee niet volledig geholpen waren. Waar het er om gaat ze te vrijwaren van brandschatting uit winstbejag, zijn dwingende maatregelen op hun plaats.

Een groot aandeel heeft DRIJVER dan ook gehad in de voorbereiding en de tot stand koming van de Vogelwet 1936 en de Jachtwet 1954, benevens in de uitvoeringsvoorschriften dezer wetten. Bij besprekingen hierover toonde hij zich een goed onderhandelaar. Doordat hij zijn jeugdervaringen op Texel nooit vergat en zelfs op latere leeftijd de sport van het kievitscieren zoeken zelden verzuimde, kon hij meer dan wie ook begrip tonen voor de standpunten van jacht en landbouw en wist hij bij hun vertegenwoordigers, door soepelheid in detailpunten, vaak een zeer gunstige regeling voor de natuurbescherming te bedingen. En mocht het aanvankelijk resultaat tegenvallen, vaak wist hij dan toch door grote vasthoudendheid zijn doel stapje voor stapje te bereiken. Ik denk bijvoorbeeld aan de afschaffing van de voorjaarsjacht op snippen en ander waterwild.

Ook aan allerlei andere problemen, zoals het verminderen van het vuurtorengevaar voor de trekvogels, de olieslachtoffers op zee, wintervoeding, nestkastjes en vogelbosjes gaf DRIJVER ruime belangstelling in zijn vele voordrachten, zowel voor een gemengd publiek als, meer gericht, voor bepaalde groepen, zoals onderwijzers, politieambtenaren en jachtopzieners. Ook als bestuurslid van de Nederlandse Ornithologische Vereniging, van 1929 tot 1941, heeft DRIJVER zowel de beoefening van de ornithologie in Nederland als de daadwerkelijke vogelbescherming gediend.

De grote waardering, die zijn verdiensten ook bij de Overheid ontmoetten, werd twee maal uitgedrukt door het verlenen van een Koninklijke Onderscheiding. In 1930 werd hij ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van „Natuurmonumenten” benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau en bij zijn afscheid in

1954 werd hij bij bevordering benoemd tot Officier in deze Orde.

Zijn welversneden pen stelde hij in dienst van zijn idealen. Een nog niet geheel volledige bibliografie, die een zijner vele vrienden mij gaf, telt ruim 70 titels. Ik noem daarvan het in 1926 verschenen *Vogels en Vogelbescherming*, het prachtige boek *Texel het vogeleiland* van 1934, dat in 1958 een tweede druk mocht beleven en zijn samen met Mr. W. B. J. BUVE geschreven boek over de *Vogelwet* 1936.

Zelfs na zijn pensionering in december 1953, toen hij althans in de zomer weer op zijn geliefd Texel woonde, rustte zijn pen niet. Daarvan getuigen zijn beide in de serie Vogellevens in Nederland verschenen boekjes *De vogels en de mens* (1960) en *Vogeltrek en trekvogels* (1963). Zij leggen als immer getuigenis af van zijn grote kennis en praktische kijk op de problemen waarmee de natuurbescherming in ons land wordt geconfronteerd, maar ook van zijn in een arbeidzaam leven gerijpte wijsheid en van dankbaarheid voor de schoonheid der natuur, die hij zo vreugdevol mocht beleven.

Op 2 december 1963 werd de rouwdienst in de Hervormde Kerk te Hoorn bijgewoond door een grote schare, waarvan velen van ver gekomen waren om hun vriend de laatste eer te bewijzen.

Hij ruste in vrede.

H. N. KLUIJVER.